

9 Gorffennaf 2015

<b>Teitl y Papur</b>	<b>Sicrhau Bioamrywiaeth drwy Reoli Adnoddau Naturiol</b>
<b>Cyfeirnod y Papur:</b>	<b>CNC B B 43.15</b>
<b>Paratowyd y Papur gan:</b>	Ruth Jenkins, Hazel Drewett, Nick Bialynicki-Birula, Russell De'Ath

<b>Diben y papur:</b>	<b>Trafodaeth/Gwybodaeth/Penderfyniad</b>
<b>Argymhelliad:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Y Bwrdd i nodi ein rôl yn sicrhau bioamrywiaeth a sut y caiff ei datblygu o fewn cyd-destun rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy, gan gymhwyso dull gweithredu sy'n seiliedig ar ecosystemau.</li> </ul>
<b>Penderfyniad Gofynnol:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Y Bwrdd i gymeradwyo'r broses o ddatblygu ein dull strategol a'n blaenoriaethau i ddangos y ffordd y mae ein gwaith ar fioamrywiaeth yn cefnogi egwyddor greiddiol ymgorffori canlyniadau bioamrywiaeth yn y dull o reoli adnoddau naturiol.</li> <li>Y Bwrdd i gymeradwyo cynnwys is-grŵp yr Amgylchedd y Bwrdd wrth ddatblygu'r gwaith hwn.</li> </ul>

<b>Effaith:</b>	<p><b>Effaith ar yr Amgylchedd:</b> Nod gwaith Cyfoeth Naturiol Cymru yw cyfrannu at helpu i atal colli bioamrywiaeth a gwella gwydnwch ecolegol ac ecosystemau ehangach.</p> <p><b>Effaith ar yr Economi:</b> Bydd ein llwyddiant i sicrhau adferiad natur yn sail i ddatblygu cynaliadwy ac yn cefnogi effeithiau cadarnhaol i bobl drwy gyfle economaidd a'r gwasanaethau cefnogi a darparu a ddarperir gan ein hamgylchedd naturiol. Canfu</p>
-----------------	--

	<p>astudiaeth gwmpasu Economi Bywyd Gwyllt Cymru (2007) fod gweithgareddau a oedd yn ymwneud â bywyd gwyllt yn werth £1.9 biliwn y flwyddyn i economi Gymru, yn ôl amcangyfrif, sef 2.9% o allbwn cenedlaethol Cymru a 3% o gyflogaeth.</p> <p><b>Effaith ar y Gymuned:</b> Mae ein gwaith ar fioamrywiaeth yn cynnwys ymgysylltu â chymunedau. Mae bioamrywiaeth yn un o gonglfeini ein hecosystemau sy'n eu galluogi i ddarparu nifer o wasanaethau a buddiannau i gymunedau ledled Cymru. Bydd y broses o amlinellu'r dystiolaeth a'r blaenoriaethau ar gyfer bioamrywiaeth drwy gynllunio a pharatoi Datganiadau Ardal yn ymgysylltu â phobl ar raddfa leol ac yn helpu i ddatblygu cysylltiadau clir rhwng pobl a'r gwerth y gall byd natur ei gynnig iddynt.</p> <p><b>Effaith ar Wybodaeth:</b> Bydd datblygu tystiolaeth a chyfnewid gwybodaeth drwy gydweithredu a gweithio mewn partneriaeth yn hanfodol i lywio'r gwaith o sicrhau bioamrywiaeth a'n rôl yn helpu i sicrhau datblygu cynaliadwy. Ceir cyfleoedd i gynyddu a gwella'r cysylltiad rhwng pobl a byd natur drwy drosglwyddo gwybodaeth e.e. gwyddoniaeth i ddinasyddion. Bydd sicrhau bod y broses ar waith gennym drwy Ddatganiadau Ardal, sy'n ystyried gwybodaeth/tystiolaeth leol, yn helpu i feithrin dehongliad cydweithredol o'r dystiolaeth, gan arwain at gamau gweithredu y cytunir arnynt.</p>
--	--

## **Y Mater**

1. Mae tystiolaeth allweddol, megis *National Ecosystem Assessment* 2011 ar gyflwr ecosystemau'r DU yn dangos bod bioamrywiaeth yn parhau i ddirywio gyda thua thraean o'r gwasanaethau a ddarperir gan ein hamgylchedd naturiol naill ai wedi'u diraddio neu wedi dirywio. Adlewyrchwyd y canfyddiadau hyn yn adroddiad *Sefyllfa Byd Natur* yn 2013. Dengys tystiolaeth wyddonol hefyd fod effeithiau newid yn yr hinsawdd yn debygol o barhau a gwaethygu'r problemau hyn fel y'i nodwyd yn Adroddiad Cipolwg Adroddiad ar Gyflwr Adnoddau Naturiol (SoNaRR) (Atodiad 1). Yn gyffredinol, ceir cryn dystiolaeth sy'n amlygu'r ffaith bod angen rheoli ein hadnoddau naturiol mewn ffordd fwy integredig, sy'n cydnabod gwerth ein hecosystemau a'r gwasanaethau a ddarperir ganddynt yn well.
2. Mae gallu ein hadnoddau naturiol i barhau i ddarparu'r gwasanaethau yr ydym yn dibynnu arnynt yn lleihau. Er mwyn inni barhau i gael budd ohonynt bydd angen inni eu rheoli mewn ffordd effeithiol a chynaliadwy i gyflawni nodau llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru).
3. Dros y degawdau diwethaf, mae targedau bioamrywiaeth heriol wedi'u pennu i Gymru yn seiliedig ar amrywiaeth o ddeddfwriaeth ryngwladol, deddfwriaeth yr UE a deddfwriaeth ddomestig ac ysgogwyr polisi (Atodiad 2). Bu llawer o weithgarwch a chynnydd ond ar y cyfan rydym wedi methu ar y cyd â chyflawni'r targedau hyn. Yn sgil y methiant i gyflawni targedau rhyngwladol 2010, mae Cynllun Strategol y Confensiwn ar Amrywiaeth Biolegol bellach yn cynnwys 20 prif darged (Aichi) i'w cyflawni erbyn 2020 (Atodiad 3). Mae'r Cynllun yn annog gweithredu ar sail ecosystemau, a adlewyrchir hefyd yng ngweledigaeth Strategaeth Fioamrywiaeth yr UE a'i thargedau ar gyfer 2020. Mae Targed Aichi 17 yn ei gwneud yn ofynnol yn benodol i wledydd adolygu eu strategaethau eu hunain erbyn 2015 a hwn sy'n ysgogi Llywodraeth Cymru i baratoi ei Chynllun Adfer Natur yn 2015.
4. Bydd y Cynllun Adfer Natur yn pennu'r cyfeiriad strategol i Gymru ac yn cadarnhau blaenoriaethau, rolau a chyfrifoldebau a bydd yn cyfrannu at ddatblygu'r datganiad polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol newydd sy'n gynnyrch allweddol ym Mil yr Amgylchedd. Mae angen bellach i Cyfoeth Naturiol Cymru ddatblygu ei raglen sicrhau amrywiaeth ei hun yn unol â'i ymateb i'r Bil a'r Cynllun Adfer Natur.

## **Cefndir**

5. Ar hyn o bryd mae rhai pryderon nad yw bioamrywiaeth yn cael ei chydabod yn ddigon clir yn y ddeddfwriaeth newydd arfaethedig ac na fydd prosesau rheoli adnoddau naturiol yn ddigonol o bosibl i atal y dirywiad. Mae penderfynu sut y byddwn yn ymgorffori bioamrywiaeth fel egwyddor greiddiol o'r ffordd rydym yn cyflawni wedi cyrraedd adeg dyngedfennol fel y'i dangoswyd gan bryderon rhanddeiliad a godwyd yn ystod sesiynau craffu diweddar Pwyllgor yr Amgylchedd a Chynaliadwyedd.

6. Yn amlwg, mae cynnal a gwella bioamrywiaeth drwy amrywiaeth cynefinoedd, rhywogaethau, geneteg a geoamrywiaeth yn hanfodol i weithrediad ecosystemau, eu gwydnwch a buddiannau'r ecosystemau yr ydym yn dibynnu arnynt. Mae helpu sefydliadau, busnesau a phobl i greu'r cysylltiadau â'r buddiannau y gall bioamrywiaeth eu cynnig a'r rôl o ran sicrhau adferiad natur yn ffactor allweddol sy'n ysgogi Bil yr Amgylchedd ac mae angen i hyn fod yn glir yn ymateb Cyfoeth Naturiol Cymru i fabwysiadu a hyrwyddo dull gweithredu integredig.
7. Mae'r Bil yn helpu Cymru i symud y tu hwnt i ganolbwyntio ar fioamrywiaeth a gwarchod natur fel mater 'seilo' drwy fabwysiadu dull ecosystemau strategol ac yn rhoi'r adnoddau inni gydweithredu ynglŷn â'r dyletswyddau newydd arfaethedig, wedi'u hategu gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Drwy atgyfnerthu'r dulliau gweithredu presennol hynny o reoli bioamrywiaeth, a adlewyrchir ar hyn o bryd mewn ymrwymadau cenedlaethol a rhwngwladol presennol, mae'r Bil yn sicrhau dull gweithredu system gyfan mwy ragweithiol. Mae hyn yn cydnabod y rôl y mae bioamrywiaeth yn ei chwarae o ran gweithrediad a gwydnwch ecosystemau ac mae'n ymhlyg yn y Bil.
8. Mae gan Cyfoeth Naturiol Cymru rôl bwysig i'w chwarae o ran cyflawni yn erbyn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Gan weithio ochr yn ochr â chyrff eraill yn y sector cyhoeddus, busnesau a sefydliadau eraill, mae gennym gyfle gwirioneddol i ddangos sut y gall rheoli adnoddau naturiol Cymru yn gynaliadwy gefnogi nodau llesiant. Darparu tystiolaeth a pharatoi Datganiadau Ardal fydd ein cyfraniadau penodol tuag at ddatblygu cynlluniau llesiant. Bydd angen i'r rhain geisio cyfleoedd arloesol a dangos buddiannau'r amgylchedd i bobl.
9. Mae pwysau parhaus ar gyllid y sector cyhoeddus a'r angen i ddefnyddio dull gweithredu mwy integredig yn ysgogi'r ymdrech o hyd i ddod o hyd i brosesau mwy effeithlon a chydgyssylltiedig o gynllunio a sicrhau adferiad natur yng Nghymru. Mae angen i Cyfoeth Naturiol Cymru, gan weithio gydag eraill ar draws sectorau, geisio a chynllunio cyfleoedd i weithredu sy'n ategu canlyniadau lluosog. Bydd angen nodi blaenoriaethau strategol clir y cytunir arnynt yn eang sydd wedi'u hategu gan systemau cyflawni cefnogol a chyllid. Mae angen i waith strategol Cyfoeth Naturiol Cymru ddylanwadu ar bolisi a systemau ariannu trawsbynciol er mwyn sicrhau bod y pecyn cymorth hwn ar waith.

### **Systemau Cyflawni a Blaenoriaethau Amrywiaeth Cyfoeth Naturiol Cymru**

10. Mae ein gwaith amrywiol o gynllunio strategol i gyflawni uniongyrchol o ran Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol Cymru ac Ystad Coetir Llywodraeth Cymru, cyngor a rheoleiddio ac ati oll yn helpu i sicrhau bioamrywiaeth. Mae'r systemau eang hyn yn cynnwys mynd ati i ymgysylltu â phobl er mwyn annog, ariannu a gorfodi prosesau o reoli tir, dŵr, aer a'r môr yn gynaliadwy. Dylai ein gwaith i gynnal a gwella bioamrywiaeth drwy safleoedd gwarchodedig a rheoli rhywogaethau gael ei weld yng nghydestun y broses gyflawni ehangach hon.

11. Mae angen i weithgareddau ehangach Cyfoeth Naturiol Cymru gael eu hadolygu a'u haddasu er mwyn sicrhau eu bod yn cymhwyso'r dull gweithredu sy'n seiliedig ar ecosystemau. Rydym eisoes wedi gweld y dull gweithredu hwn yn cael ei gymhwyso at ddŵr drwy'r Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr ac o ran y cyfeiriad ar gyfer coedwigaeth sydd wedi'i amlinellu yn ein hymrwymiadau i hyrwyddo a chyflawni prosesau rheoli coedwigoedd yn gynaliadwy. Mae Rhaglen Trawsnewid Cyfoeth Naturiol Cymru ar gyfer rheoli adnoddau naturiol yn nodi'r hyn y mae angen inni ei wneud, a sut, er mwyn sicrhau ein bod yn creu'r cysylltiadau rhwng yr agweddau swyddogaethol/sectoraidd hyn ar ein gwaith.
12. Bydd dull gweithredu sy'n seiliedig ar ecosystemau yn ein symud y tu hwnt i ffocws ar safleoedd a rhywogaethau â blaenoriaeth a warchodir. Bydd y safleoedd hyn yn parhau i chwarae rhan allweddol o ran cefnogi rhywogaethau ac ecosystemau pwysig a'n galluogi i atgyfnerthu gwydnwch ecolegol. Er mwyn ymateb i'r heriau a'r pwysau bydd angen rhywbeth amgen na dull gweithredu sy'n seiliedig ar safleoedd - bydd angen inni ddefnyddio'r adnoddau biolegol hyn i wella graddfa, cysylltedd a chyflwr yn fwy cyffredinol yng Nghymru.
13. Bydd defnyddio systemau dynodi cenedlaethol ar gyfer lleoedd o bwys penodol o ran bioamrywiaeth a geoamrywiaeth yn dal i fod wrth wraidd ein gwaith ar fioamrywiaeth. Mae'r lleoedd hyn yn chwarae rhan allweddol o ran gwarchod y rhywogaethau, y cynefinoedd a'r safleoedd daearegol pwysicaf ac, ar hyn o bryd, hwy yn aml yw'r unig hafan i rai rhywogaethau. Mae eu gweithgareddau rheoli cysylltiedig hefyd yn cynnig y prif systemau o fodloni gofynion Cymru o ran y Gyfarwyddeb Cynefinoedd a'r Gyfarwyddeb Adar.
14. Mae'r Gyfarwyddeb Cynefinoedd yn nodi dyletswydd i gyflwyno mesurau cadwraeth priodol ar gyfer pob un o nodweddion a safleoedd Natura 2000. Er bod angen inni weithio tuag at gyrraedd cyflwr ffafriol i'r rhain, mae nifer y camau gweithredu gofynnol a'u graddau yn hynod heriol er mwyn gallu cyflawni pob un ohonynt cyn 2020. Caiff Rhaglen Natura 2000 LIFE Cyfoeth Naturiol Cymru ei chwblhau erbyn mis Medi eleni a bydd yn rhoi cyfres lawn o gamau gweithredu wedi'u costio ar gyfer safleoedd Natura 2000 y gellir eu defnyddio i helpu i nodi blaenoriaethau strategol. Bydd hefyd yn paratoi Fframwaith o Gamau Gweithredu â Blaenoriaeth er mwyn i Lywodraeth Cymru ei ddefnyddio a'i gyflwyno i'r UE. Bydd hyn yn annog integreiddio cyllid yn well a hyrwyddo gwaith cynllunio mwy strategol ar fuddsoddi mewn Natura 2000.
15. Gall safleoedd gwarchodedig helpu i gynnig mwy o wydnwch ecolegol ledled Cymru drwy eu datblygu'n greiddiau o rwydweithiau ecolegol sy'n galluogi rhywogaethau i symud mewn ymateb i newid yn yr hinsawdd e.e. drwy gyfuno coetir er mwyn sicrhau gwelliant bioamrywiaeth ochr yn ochr â buddiannau ehangach megis storio carbon a rheoli ansawdd dŵr a diogelu pridd.

16. Bydd adeiladu ar ein rhwydwaith o safleoedd gwarchodedig drwy waith adfer cynefinoedd wedi'i dargedu a gwaith i wella cysylltedd a chyflwr ecolegol yn hollbwysig o ran helpu adferiad natur ar sawl graddfa wahanol yng Nghymru.

### **Datblygu ein gwaith ar fioamrywiaeth**

17. Rydym wrthi'n gweithio i ddangos yn gliriach y cysylltiad rhwng ein Rhaglen Trawsnewid Rheoli Adnoddau Naturiol a chyflawni canlyniadau bioamrywiaeth yn fewnol ac yn allanol. Byddwn hefyd yn sicrhau bod ein gweithgareddau a'n blaenoriaethau arfaethedig yn dal i fod yn gyson â'r Cynllun Adfer Natur sydd ar y gweill ac a ddylai gael ei gwblhau erbyn diwedd hydref 2015.
18. Mae Llywodraeth Cymru wedi paratoi ymgynghoriad ynghylch y Cynllun ac rydym bellach yn cymryd rhan weithredol yn y Grwpiau Gorchwyl a Gorffen a sefydlwyd i egluro blaenoriaethau a chamau gweithredu bioamrywiaeth allweddol Cymru o dan y pynciau canlynol:
- Gwellu tystiolaeth
  - Ymgysylltu a Chymorth
  - Gwydnwch
  - Adfer
  - Llywodraethu (gan gynnwys Partneriaeth a Bwrdd Strategol Bioamrywiaeth Cymru)
  - Canlyniadau'r Cynllun Datblygu Gwledig
19. Er mwyn helpu i gael trosolwg o'r ffordd y caiff ein gwaith ar fioamrywiaeth ei gyflawni a'i ymgorffori drwy'r dull gweithredu sy'n seiliedig ar ecosystemau mae angen inni adolygu ac adnewyddu ein trefniadau llywodraethu bioamrywiaeth mewnol. Bydd pennu ein dull gweithredu strategol ynglŷn â bioamrywiaeth, ein blaenoriaethau a'n grŵp llywodraethu o rannau allweddol o'r sefydliad yn sicrhau bod ein hadnoddau (gan gynnwys ein systemau ariannu a chyflawni) yn parhau i gefnogi'r blaenoriaethau ynglŷn â bioamrywiaeth a amlinellir uchod mewn ffordd sydd wedi'i chydgysylltu ac wedi'i blaenoriaethu tra ein bod yn trawsnewid ein hunain drwy'r Rhaglen Rheoli Adnoddau Naturiol.
20. Bydd arweiniad clir o'r Cynllun Adfer Natur a threfniadau llywodraethu cefnogol o fewn Cyfoeth Naturiol Cymru yn ein galluogi i gysoni blaenoriaethau â systemau ariannu a chyflawni yn y ffordd orau. Dylai ein helpu i drefnu ein gwaith ehangach ar y raddfa briodol yn ogystal â chael eglurhad ynglŷn â'r cyfleoedd i feithrin gwydnwch drwy, er enghraifft, ein gwaith perygl lifogydd ac erydu arfordirol, rheoli coetir a choedwigaeth a rheoli ansawdd dŵr. Wrth wneud hynny caiff camau i feithrin ecosystemau gwydn eu hintegreiddio drwy'r busnes cyfan.
21. O dan Fil yr Amgylchedd, bydd angen i wybodaeth am flaenoriaethau ynglŷn â bioamrywiaeth lywio'r broses o ddatblygu Datganiadau Ardal a gweithgareddau cyflawni cysylltiedig. Drwy Raglen Trawsnewid Rheoli Adnoddau Naturiol Cyfoeth Naturiol Cymru rydym yn ceisio gweld sut y



gall cynnal a gwella bioamrywiaeth drwy ddull gweithredu sy'n seiliedig ar ecosystemau yn ein gwaith gael ei weithredu a'i sicrhau drwy waith Treialon Ardal. Bydd gwybodaeth a dysgu a gesglir drwy ddatblygu a defnyddio'r Adroddiad ar Gyflwr Adnoddau Naturiol a thrwy'r Treialon Ardal yn ein helpu i ddeall sut y gall hyn weithio'n ymarferol.

22. Mae maint yr her sy'n gysylltiedig â chynnal a gwella bioamrywiaeth yn golygu y bydd gweithio gydag eraill yn hollbwysig. Mae hyn wedi'i danategu gan y ddyletswydd ychwanegol ym Mil yr Amgylchedd ar bob corff cyhoeddus i gynnal a gwella bioamrywiaeth wrth arfer eu swyddogaethau ac mae'n annog dull cydweithredol. Rydym yn ystyried sut mae gweithio'n strategol gyda'n partneriaid drwy Fyrddau Gwasanaeth Cyhoeddus a datblygu cytundebau strategol â chyrrff allweddol ynglŷn â gweithgareddau â blaenoriaeth yn helpu i ganolbwyntio ymdrech a chyllid a gwneud y defnydd gorau o wybodaeth ac arbenigedd y tu hwnt i Cyfoeth Naturiol Cymru.
23. Bydd gwybodaeth am flaenoriaethau a chamau gweithredu Rhaglen Natura 2000 LIFE Cyfoeth Naturiol Cymru yn helpu i lywio'r broses o ddatblygu Datganiadau Ardal yn ogystal â helpu i fodloni gofynion deddfwriaethol o dan y Rhaglen o Fesurau i'w chyflawni yn ystod Cylch 2 o'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr er enghraifft.

### **Crynodeb**

24. O dan amcanion ein Cynllun Corfforaethol a Busnes ar gyfer 'Yn Dda i'r Amgylchedd' rydym yn ymrwymedig i sicrhau bod ein gwaith yn canolbwyntio ar sicrhau ecosystemau gwydn a bod canlyniadau bioamrywiaeth yn allweddol i hynny. Yn fwy cyffredinol rydym yn gweithio drwy Raglen Trawsnewid Rheoli Adnoddau Naturiol i helpu'r busnes cyfan i ymgorffori egwyddorion dull system gyfan.
25. Mae bioamrywiaeth, fel un o gonglfeini ein hamgylchedd naturiol, yn hanfodol i gynnal ecosystemau gweithredol sy'n darparu'r gwasanaethau hollbwysig y mae pobl yn dibynnu arnynt. Mae cynnal a gwella bioamrywiaeth yn ymhlyg yn ein holl waith lle rydym yn cefnogi ansawdd, cyflwr, graddau neu gysylltedd ein hadnoddau naturiol naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.
26. Mae angen inni gydweithredu'n agos gydag eraill i gefnogi gwaith wedi'i dargedu a manteisio i'r eithaf ar adnoddau prin er mwyn cynnal a gwella bioamrywiaeth wrth sicrhau canlyniadau lluosog i bobl. Mae angen inni helpu pobl i ddeall eu dibyniaeth ar ecosystemau a'r gwasanaethau a ddarperir ganddynt er mwyn helpu i ddatblygu ffyrdd mwy arloesol a chydweithredol o gryfhau gwydnwch ecosystemau.

### **Y Camau Nesaf**

27. Parhau i ddatblygu'r gwaith a nodir uchod, ar ôl adborth o'r Papur Bwrdd hwn, yn unol â chwblhau'r Cynllun Adfer Natur.

28. Parhau â'n gwaith mewnol ar ddatblygu naratif ynglŷn â sut mae rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy yn sicrhau canlyniadau bioamrywiaeth.
29. Rhoi ymateb gan Cyfoeth Naturiol Cymru i'r gofynion newydd ym Mil yr Amgylchedd a'r Cynllun Adfer Natur drwy ddatblygu ein dull gweithredu strategol a'n blaenoriaethau.

### **Risgiau**

30. Mae angen inni sicrhau bod ein gwaith yn parhau i fod yn gyson â'r cydestun polisi sy'n datblygu gan gynnwys y Cynllun Adfer Natur a'n Rhaglen Trawsnewid Rheoli Adnoddau Naturiol fewnol ein hun er mwyn osgoi creu amryfusedd ynglŷn â blaenoriaethau neu gyfathrebu diffygiol ynglŷn â bwriadau neu negeseuon allweddol.
31. Gall methiant i weithredu Cyfarwyddbau Ewropeaidd arwain at achos o dorri cyfraith Ewropeaidd o bosibl. Yn ein Cynllun Corfforaethol a'n Cynllun Busnes mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi ymrwymo i gynghori a chefnogi Llywodraeth Cymru o ran gweithredu'r Cyfarwyddbau perthnasol, yn enwedig y Gyfarwydddeb Adar, y Gyfarwydddeb Cynefinoedd a'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr.
32. Er bod Bil yr Amgylchedd yn gosod dyletswydd ar bob sefydliad yn y sector cyhoeddus i gynnal a gwella bioamrywiaeth, bydd llai o adnoddau yn y sector cyhoeddus yn pennu'r hyn y gellir ei gyflawni.
33. Mae angen inni adolygu ac adnewyddu trefniadau llywodraethu mewnol er mwyn sicrhau bod ein dull gweithredu yn cael ei gefnogi drwy'r sefydliad cyfan a sicrhau bod cysylltiad agos o hyd â Rhaglen Trawsnewid Rheoli Adnoddau Naturiol Cyfoeth Naturiol Cymru sy'n datblygu.

### **Goblygiadau Ariannol**

34. Mae angen inni neilltuo adnoddau penodol i oruchwylio a chydgysylltu ein gwaith ar fioamrywiaeth ac mae hyn yn gofyn am fewnbwn a chymorth gan staff ym mhob rhan o'r sefydliad ac mae angen ystyried hynny wrth edrych ar lwythi gwaith presennol.
35. Wrth i bolisïau integredig, gwaith cynllunio amgylcheddol a chyflawni ar sail lle ddatblygu ymhellach, mae angen inni barhau i ailasesu'r ffordd orau o gydgysylltu ein cyllid a'n hadnoddau ar gyfer bioamrywiaeth yng nghydestun rheoli adnoddau naturiol.

### **Cyfathrebu**

36. Bydd cyfathrebu â chydweithwyr, partneriaid a rhwydweithiau bob amser yn unol â'r argymhellion yn ein Strategaeth Gyfathrebu a gyhoeddwyd yn



ddiweddar. Mae hyn hefyd yn gymwys i'r holl ddata ac adnoddau a ddarperir yn fewnol ac yn gyhoeddus er mwyn sicrhau bod ein deunyddiau yn gyson â'n hardull brand a'n fformat.

37. Mae negeseuon cyfathrebu ynglŷn â bioamrywiaeth yn cael eu hymgorffori yn ein strategaeth gyfathrebu ar gyfer Rheoli Adnoddau Naturiol ac yn ein hymateb i faterion craffu diweddar a godwyd ynglŷn â'n ffocws ar fioamrywiaeth.
38. Mae rhaglen o weithdai mewnol i staff allweddol drwy drafodaethau â ffocws a arweinir gan ein Tîm Cyfathrebu yn mynd rhagddi er mwyn cynnal y naratif ar gyfer bioamrywiaeth a rheoli adnoddau naturiol.
39. Bydd grŵp Ymarferwyr Rhaglen Trawsnewid Rheoli Adnoddau Naturiol yn archwilio'n benodol y ffordd y cyflwynir bioamrywiaeth wrth ddatblygu Datganiadau Ardal.

### **Asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb**

40. Nid oes angen asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb yn y papur hwn. Bydd angen cynnal asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb ar gyfer Rhaglen Trawsnewid Rheoli Adnoddau Naturiol.

### **Mynegai o Atodiadau**

#### **Atodiad 1 ADRODDIAD CIPOLWG SoNaRR**

#### **Atodiad 2 DEDDFWRIAETH/ YSGOGWYR POLISI BIOAMRYWIAETH**

#### **Atodiad 3 TARGEDAU BIOAMRYWIAETH RHYNGWLADOL, EWROPEAIDD A CHYMREIG**

## **Atodiad 1 ADRODDIAD CIPOLWG SoNaRR - CRYNODEB O'R PRIF GANFYDDIADAU**

Nod yr adroddiad hwn yw dechrau'r drafodaeth a'r broses ynglŷn â sut y gallwn wella'r sylfaen tystiolaeth i lywio'r gwaith o baratoi'r Adroddiad ar Gyflwr Adnoddau Naturiol (SoNaRR).

Mae ar gael drwy hafan gwefan Cyfoeth Naturiol Cymru:

<http://naturalresources.wales/our-evidence-and-reports/a-snapshot-of-the-state-of-wales-natural-resources/?lang=cy>

Fe'i paratowyd i lywio hynt Bil yr Amgylchedd (Llywodraeth Cymru) drwy'r Cynulliad Cenedlaethol. Mae'r adroddiad yn rhoi cipolwg ar y prif heriau y bydd angen inni fynd i'r afael â hwy os ydym am gyflawni'r nodau o reoli ein hadnoddau naturiol yn gynaliadwy a gwrthdroi'r dirywiad yn ein bioamrywiaeth drwy gynnal a gwella ecosystemau iach a gwydn.

Byddwn yn cyhoeddi'r adroddiad llawn cyntaf ar Gyflwr Adnoddau Naturiol yn ystod hydref 2016.

### **Prif ganfyddiadau**

- Mae 57% o dirwedd Cymru o ansawdd tirwedd eithriadol neu uchel
- Mae tua 95,000 hectar o goetir hynafol yng Nghymru
- Mae nifer y glöynnod byw dros y 10 mlynedd diwethaf wedi lleihau 50%
- Mae gerddi preswyl preifat yn darparu 21% o orchudd coed trefol.
- Mae 6.7 miliwn o goed wedi'u heintio â chlefyd y llarrwydd yng Nghymru
- Mae'r amgylchedd yn cyfrannu dros £8.8 biliwn i economi Cymru
- Roedd 40.6% o gyrff dŵr wyneb o statws ecolegol da neu well yn 2014
- Cydymffurfiodd pob un o'r 102 o ddyfroedd ymdrochi â gofynion sylfaenol Cyfarwydddeb Dyfroedd Ymdrochi'r CE yn 2014
- Efallai y bydd amddiffyn rhag llifogydd yn 2035 yn gofyn am deirgwaith y lefel o fuddsoddiad

### **Newid yn yr Hinsawdd (Tua 34)**

**BUDDIANNAU:** Mae rhai ardaloedd o dan blanhigfeydd o gonwydd a glaswelltir wedi'i wella yn cynnig cyfleoedd adfer sylweddol iawn, a fyddai'n arwain at lai o allyriadau nwyon tŷ gwydr o briddoedd. Gall mawndir a chynefinioedd eraill megis coetir ddal a storio carbon, tynnu allyriadau o'r aer a rheoleiddio dŵr ffo i nentydd ac afonydd. Mae hyn i gyd yn cyfrannu at rwystro newid yn yr hinsawdd.

**RISGIAU:** Mae ein hadnoddau naturiol yn agored i'r pwysau newidiol gyda thua thraean o'r gwasanaethau a ddarperir gan ecosystemau yn y DU yn dirywio ar hyn o bryd gyda llawer o wasanaethau eraill mewn cyflwr gwannach neu ddirywiedig. Mae newid yn yr hinsawdd yn fygythiad ac mae'n pwysleisio'r angen am weithredu. Tybir mai dau brif oblygiad newid yn yr hinsawdd, sydd hefyd yn fygythiad i gynefinoedd a rhywogaethau arfordirol, yw codiad yn lefel y môr, y credir ar hyn o bryd ei fod yn cyflymu, a newidiadau i gyflwr tonnau, y credir bod stormusrwydd yn cynyddu. Mae gwaith yn mynd rhagddo i gael gwell dealltwriaeth o fod yn agored i newid yn yr hinsawdd a llywio dull gweithredu ymaddasu. Gall stormusrwydd cynyddol olygu stormydd garw a hafau a gaeafau gwlypach gan arwain at fwy o berygl llifogydd. Mae amgylcheddau a rhywogaethau tirol Cymru yn sensitif i ddigwyddiadau tywydd eithafol a newid yn yr hinsawdd. Er enghraifft, mae mawndiroedd, ystumod, adar magu, mwsoglau a llysiau'r afu oll wedi dangos newidiadau yn eu dosbarthiad a'u hamlder yn ôl effeithiau newid yn yr hinsawdd.

## **Atodiad 2 DEDDFWRIAETH/ YSGOGWYR POLISI BIOAMRYWIAETH**

Mae Gorchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Swyddogaethau) 2013 yn cynnwys rhestr sylweddol ond nid hollgynhwysfawr o ddeddfwriaeth sylfaenol ac is-ddeddfwriaeth sy'n effeithio ar bob agwedd ar waith Cyfoeth Naturiol Cymru. Mae gan Cyfoeth Naturiol Cymru nifer o swyddogaethau cynghori a gweithredol o ran bioamrywiaeth o dan gytundebau rhyngwladol, deddfwriaeth yr UE a'r DU ac ysgogwyr polisi sy'n cynnwys -

### **Cytundebau a Chonfensiynau Byd-eang gan gynnwys:**

Y Confensiwn ar Amrywiaeth Fiolegol

Confensiwn Ramsar (Gwlyptiroedd)

Confensiwn Fframwaith y Cenhedloedd Unedig ar Newid yn yr Hinsawdd

### **Cyfarwydddebau a Pholisïau'r UE gan gynnwys:**

Y Gyfarwydddeb Cynefinoedd, y Gyfarwydddeb Adar a'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr

Y Gyfarwydddeb Asesu Effeithiau Amgylcheddol / Y Gyfarwydddeb Asesu Amgylcheddol Strategol

Polisi Pysgodfeydd Cyffredin yr UE

Cyfarwydddeb Fframwaith y Strategaeth Forol

Cynllun Strategol ar gyfer Bioamrywiaeth yr UE

Polisi Morol Integredig yr UE

Cynhadledd y Gweinidogion ar Ddiogelu Coedwigoedd yn Ewrop (MCPFE) -

Penderfyniadau, Meini Prawf a Dangosyddion

Strategaeth a Chynllun Gweithredu Coedwigoedd yr UE

### **Deddfwriaeth a Pholisïau'r DU gan gynnwys:**

Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad (1981)

Deddf yr Amgylchedd (1995)

Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy (2000)

Deddf Amgylchedd Naturiol a Chymunedau Gwledig (2006)

Fframwaith Bioamrywiaeth y DU

Safon Coedwigaeth y DU

Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009

### **Deddfwriaeth / Polisiau Cymru gan gynnwys:**

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) (2015)

Cynllun Datblygu Cynaliadwy – *Mae statws rhywogaethau a chynefinoedd o dan y Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth yn brif ddangosydd*

Strategaeth Amgylcheddol Cymru – *(Bioamrywiaeth - Canlyniadau 19-22)*

Strategaeth Coetir Cymru – Coetiroedd i Gymru (2009)

Cynlluniau amaeth-amgylchedd

Nodyn Canllawiau Polisi Cynllunio a Nodiadau Cyngor Technegol (TAN 5)

Fframwaith Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru

Cynllun Gweithredu Pryfed Peillio

### **Polisiau Rhanbarthol / Lleol gan gynnwys:**

Cynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth Lleol

Cynlluniau Datblygu Lleol a'u polisïau

Canllawiau Cynllunio Atodol

Cynlluniau Rheoli Basn Afon

Cynllunio Morol

**Cyfoeth Naturiol Cymru gan gynnwys:**

Cynllun Corfforaethol a Chynllun Busnes Cyfoeth Naturiol Cymru

Cynllun Cyflawni Cyfarwyddiaeth Cyfoeth Naturiol Cymru a Chynlluniau Cyflawni Gweithredol

Cynlluniau Rheoli Safleoedd Natura 2000

Cynlluniau Dylunio Coedwigoedd

**Yn y dyfodol gan gynnwys**

Bil yr Amgylchedd

Bil (Cynllunio (Cymru)

Bil Amgylchedd Hanesyddol (Cymru)

Cynllun Adfer Natur

## **Atodiad 3 TARGEDAU BIOAMRYWIAETH RHYNGWLADOL, EWROPEAIDD A CHYMREIG**

### **RHYNGWLADOL**

#### **Cynllun Strategol ar gyfer Bioamrywiaeth y Confensiwn ar Amrywiaeth Fiolegol**

#### **Y WELEDIGAETH**

yw byd “Living in harmony with nature” lle “**By 2050, biodiversity is valued, conserved, restored and wisely used, maintaining ecosystem services**, sustaining a healthy planet and delivering benefits **essential for all people.**”

#### **Y GENHADAETH**

“take **effective and urgent action to halt the loss of biodiversity in order to ensure that by 2020 ecosystems are resilient and continue to provide essential services**, thereby **securing the planet’s variety of life, and contributing to human well-being, and poverty eradication.** To ensure this, pressures on biodiversity are reduced, ecosystems are restored, biological resources are sustainably used and benefits arising out of utilization of genetic resources are shared in a fair and equitable manner; adequate financial resources are provided, capacities are enhanced, biodiversity issues and values mainstreamed, appropriate policies are effectively implemented, and decision-making is based on sound science and the precautionary approach.”

### **NODAU STRATEGOL A THARGEDAU BIOAMRYWIAETH AICHI**

#### **Strategic goal A. Address the underlying causes of biodiversity loss by mainstreaming biodiversity across government and society**

**Target 1:** By 2020, at the latest, people are aware of the values of biodiversity and the steps they can take to conserve and use it sustainably.

**Target 2:** By 2020, at the latest, biodiversity values have been integrated into national and local development and poverty reduction strategies and planning processes and are being incorporated into national accounting, as appropriate, and reporting systems

**Target 3:** By 2020, at the latest, incentives, including subsidies, harmful to biodiversity are eliminated, phased out or reformed in order to minimize or avoid negative impacts, and positive incentives for the conservation and sustainable use of biodiversity are developed and applied, consistent and in harmony with the Convention and other relevant international obligations, taking into account national socio economic conditions.

**Target 4:** By 2020, at the latest, Governments, business and stakeholders at all levels have taken steps to achieve or have implemented plans for sustainable production and consumption and have kept the impacts of use of natural resources well within safe ecological limits.

#### **Strategic goal B. Reduce the direct pressures on biodiversity and promote sustainable use**

**Target 5:** By 2020, the rate of loss of all natural habitats, including forests, is at least halved and where feasible brought close to zero, and degradation and fragmentation is significantly reduced.

**Target 6:** By 2020 all fish and invertebrate stocks and aquatic plants are managed and harvested sustainably, legally and applying ecosystem based approaches, so that overfishing is avoided, recovery plans and measures are in place for all depleted species, fisheries have no significant adverse impacts on threatened species and vulnerable ecosystems and the impacts of fisheries on stocks, species and ecosystems are within safe ecological limits.

**Target 7:** By 2020 areas under agriculture, aquaculture and forestry are managed sustainably, ensuring conservation of biodiversity.

**Target 8:** By 2020, pollution, including from excess nutrients, has been brought to levels that are not detrimental to ecosystem function and biodiversity.

**Target 9:** By 2020, invasive alien species and pathways are identified and prioritized, priority species are controlled or eradicated, and measures are in place to manage pathways to prevent their introduction and establishment.

**Target 10:** By 2015, the multiple anthropogenic pressures on coral reefs, and other vulnerable ecosystems impacted by climate change or ocean acidification are minimized, so as to maintain their integrity and functioning.

### **Strategic goal C. Improve the status of biodiversity by safeguarding ecosystems, species and genetic diversity**

**Target 11:** By 2020, at least 17 per cent of terrestrial and inland water areas, and 10 per cent of coastal and marine areas, especially areas of particular importance for biodiversity and ecosystem services, are conserved through effectively and equitably managed, ecologically representative and well connected systems of protected areas and other effective area-based conservation measures, and integrated into the wider landscapes and seascapes.

**Target 12:** By 2020 the extinction of known threatened species has been prevented and their conservation status, particularly of those most in decline, has been improved and sustained.

**Target 13:** By 2020, the genetic diversity of cultivated plants and farmed and domesticated animals and of wild relatives, including other socio-economically as well as culturally valuable species, is maintained, and strategies have been developed and implemented for minimizing genetic erosion and safeguarding their genetic diversity.

### **Strategic goal D: Enhance the benefits to all from biodiversity and ecosystem services**

**Target 14:** By 2020, ecosystems that provide essential services, including services related to water, and contribute to health, livelihoods and well-being, are restored and safeguarded, taking into account the needs of women, indigenous and local communities, and the poor and vulnerable.

**Target 15:** By 2020, ecosystem resilience and the contribution of biodiversity to carbon stocks has been enhanced, through conservation and restoration, including restoration of at least 15 per cent of degraded ecosystems, thereby contributing to climate change mitigation and adaptation and to combating desertification.

**Target 16:** By 2015, the Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits Arising from their Utilization is in force and operational, consistent with national legislation.

### **Strategic goal E. Enhance implementation through participatory planning, knowledge management and capacity-building**

**Target 17:** By 2015 each Party has developed, adopted as a policy instrument, and has commenced implementing an effective, participatory and updated national biodiversity strategy and action plan.

**Target 18:** By 2020, the traditional knowledge, innovations and practices of indigenous and local communities relevant for the conservation and sustainable use of biodiversity, and their customary use of biological resources, are respected, subject to national legislation and relevant international obligations, and fully integrated and reflected in the implementation of the Convention with the full and effective participation of indigenous and local communities, at all relevant levels.

**Target 19:** By 2020, knowledge, the science base and technologies relating to biodiversity, its values, functioning, status and trends, and the consequences of its loss, are improved, widely shared and transferred, and applied.



**Target 20:** By 2020, at the latest, the mobilization of financial resources for effectively implementing the Strategic Plan for Biodiversity 2011-2020 from all sources, and in accordance with the consolidated and agreed process in the Strategy for Resource Mobilization, should increase substantially from the current levels. This target will be subject to changes contingent to resource needs assessments to be developed and reported by Parties.

## **Y Strategaeth Fyd-eang dros Gadwraeth Planhigion Targedau 2011-2020**

### **Objective I: Plant diversity is well understood, documented and recognized**

Target 1: An online flora of all known plants.

Target 2: An assessment of the conservation status of all known plant species, as far as possible, to guide conservation action.

Target 3: Information, research and associated outputs, and methods necessary to implement the Strategy developed and shared

### **Objective II: Plant diversity is urgently and effectively conserved**

Target 4: At least 15 per cent of each ecological region or vegetation type secured through effective management and/or restoration.

Target 5: At least 75 per cent of the most important areas for plant diversity of each ecological region protected with effective management in place for conserving plants and their genetic diversity.

Target 6: At least 75 per cent of production lands in each sector managed sustainably, consistent with the conservation of plant diversity.

Target 7: At least 75 per cent of known threatened plant species conserved in situ.

Target 8: At least 75 per cent of threatened plant species in ex situ collections, preferably in the country of origin, and at least 20 per cent available for recovery and restoration programmes

Target 9: 70 per cent of the genetic diversity of crops including their wild relatives and other socio-economically valuable plant species conserved, while respecting, preserving and maintaining associated indigenous and local knowledge.

Target 10: Effective management plans in place to prevent new biological invasions and to manage important areas for plant diversity that are invaded

### **Objective III: Plant diversity is used in a sustainable and equitable manner**

Target 11: No species of wild flora endangered by international trade.

Target 12: All wild harvested plant-based products sourced sustainably.

Target 13: Indigenous and local knowledge innovations and practices associated with plant resources maintained or increased, as appropriate, to support customary use, sustainable livelihoods, local food security and health care

### **Objective IV: Education and awareness about plant diversity, its role in sustainable livelihoods and importance to all life on earth is promoted**

Target 14: The importance of plant diversity and the need for its conservation incorporated into communication, education and public awareness programmes

### **Objective V: The capacities and public engagement necessary to implement the Strategy have been developed**

Target 15: The number of trained people working with appropriate facilities sufficient according to national needs, to achieve the targets of this Strategy

Target 16: Institutions, networks and partnerships for plant conservation established or strengthened at national, regional and international levels to achieve the targets of this Strategy

## **EWROPEAIDD - STRATEGAETH FIOAMRYWIAETH YR UE 2050 VISION**

By 2050, European Union **biodiversity and the ecosystem services it provides** — its natural capital — **are protected, valued and appropriately restored for biodiversity's**

**intrinsic value and for their essential contribution to human wellbeing and economic prosperity**, and so that catastrophic changes caused by the loss of biodiversity are avoided.

## **2020 HEADLINE TARGET**

**Halting the loss of biodiversity** and the degradation **of ecosystem services** in the EU by 2020, and restoring them in so far as feasible, while **stepping up the EU contribution to averting global biodiversity loss**

### **Target 1**

**To halt the deterioration in the status of all species and habitats covered by EU nature legislation and achieve a significant and measurable improvement in their status so that**, by 2020, compared to current assessments: (i) 100% more habitat assessments and 50% more species assessments under the Habitats Directive show an improved conservation status; and (ii) 50% more species assessments under the Birds Directive show a secure or improved status

### **Target 2**

*By 2020, **ecosystems and their services are maintained and enhanced by establishing green infrastructure** and restoring at least 15 % of degraded ecosystems*

### **Target 3\***

**A) Agriculture:** By 2020, maximise areas under agriculture across grasslands, arable land and permanent crops that are covered by biodiversity-related measures under the CAP so as to ensure the conservation of biodiversity and to bring about a measurable improvement(\*) in the conservation status of species and habitats that depend on or are affected by agriculture and in the provision of ecosystem services as compared to the *EU2010 Baseline, thus contributing to enhance sustainable management.*

**B) Forests:** *By 2020, Forest Management Plans or equivalent instruments, in line with Sustainable Forest Management (SFM)<sup>21</sup>, are in place for all forests that are publicly owned and for forest holdings above a certain size\*\* (to be defined by the Member States or regions and communicated in their Rural Development Programmes) that receive funding under the EU Rural Development Policy so as to bring about a measurable improvement(\*) in the conservation status of species and habitats that depend on or are affected by forestry and in the provision of related ecosystem services as compared to the EU 2010 Baseline.*

(\*) For both targets, improvement is to be measured against the quantified enhancement targets for the conservation status of species and habitats of EU interest in Target 1 and the restoration of degraded ecosystems under target 2.

(\*\*) For smaller forest holdings, Member States may provide additional incentives to encourage the adoption of Management Plans or equivalent instruments that are in line with SFM.

### **Target 4:**

**Fisheries:** Achieve Maximum Sustainable Yield (MSY)<sup>22</sup> by 2015. Achieve a population age and size distribution indicative of a healthy stock, through fisheries management with no significant adverse impacts on other stocks, species and ecosystems, in support of achieving Good Environmental Status by 2020, as required under the Marine Strategy Framework Directive

### **Target 5:**

By 2020, Invasive Alien Species and their pathways are identified and prioritised, priority species are controlled or eradicated, and pathways are managed to prevent the introduction and establishment of new IAS

### **Target 6:**

By 2020, the EU has stepped up its contribution to averting global biodiversity loss.

## **CYMRU - STRATEGAETH AMGYLCHEDD CYMRU – CANLYNIADAU BIOAMRYWIAETH**

**Canlyniad 19:** Rhoddwyd terfyn ar golli bioamrywiaeth a gallwn weld adferiad pendant yn nifer, ystod ac amrywiaeth genetig rhywogaethau; gan gynnwys y rhywogaethau hynny y mae angen amodau penodol iawn arnynt i oroesi

**Canlyniad 20:** Mae'r amgylchedd ehangach yn fwy ffafriol i fioamrywiaeth drwy ddulliau rheoli priodol, llai o ddarnio cynefinoedd a chynnydd ym maint a rhyng-gysylltedd cynefinoedd

**Canlyniad 21:** Mae safleoedd o bwysigrwydd rhyngwladol, Cymreig a lleol mewn cyflwr ffafriol i gynnal y rhywogaethau a'r cynefinoedd y'u nodwyd ar eu cyfer

**Canlyniad 22:** Mae ein moroedd yn lân ac yn cynnal ecosystemau iach sy'n fiolegol amrywiol, yn gynhyrchol ac yn cael eu rheoli'n gynaliadwy.